

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 117/2017-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. apríla 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej spoločnosťou Benkóczki, Baláž – advokáti, s. r. o., 29. augusta 36A, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Vendelín Benkóczki, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 33/2002, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 33/2002 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 33/2002 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet jej právneho zástupcu spoločnosti Benkóczki, Baláž – advokáti, s. r. o., 29. augusta 36A, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 117/2017 z 21. februára 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 33/2002 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie začalo podaním návrhu na určenie vlastníckeho práva vydržaním 25. februára 2002 na okresnom súde, kde je vedené pod sp. zn. 14 C 33/2002.

3. Sťažovateľka uvádza, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

4. Sťažovateľka v nadväznosti na to navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon sa domáha priznania finančného zadost'učinenia v sume 10 000 € a úhrady trov konania.

5. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr 3011/2017 (doručeným ústavnému súdu 30. januára 2017), v ktorom okrem podrobnej chronológie procesných úkonov doterajšieho priebehu napadnutého konania predseda okresného súdu poukázal na vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá uviedla, že podľa jej názoru „*k prietahom v konaní z jej strany neprišlo*“ napriek zaťažnosti súdneho oddelenia a dlhodobej práceneschopnosti predchádzajúcej zákonnej sudkyne.

6. Ústavný súd z predloženého spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 14 C 33/2002 zistil, že vo veci až dosiaľ boli vo vzťahu k predmetu sťažnosti vykonané tieto relevantné procesné úkony:

- 25. február 2002 – okresnému súdu bol doručený návrh na určenie vlastníckeho práva vydržaním,

- 25. február 2002 až 18. november 2003 – okresný súd vykonával jednoduché procesné úkony vo veci,

- 12. január 2003 – okresný súd nariadil pojednávanie na 30. január 2004, ktoré sa neuskutočnilo, pričom okresný súd 4. februára 2004 nariadil ďalší termín pojednávania na 31. marec 2004,

- 31. marec 2004 – uskutočnilo sa pojednávanie a bolo odročené na 14. júl 2004,

- 20. jún 2005 – okresný súd zrušil nariadený termín pojednávania (sťahovanie súdu, pozn.),

- 23. október 2006 – predmetný súdny spis bol v súlade so zmenou rozvrhu práce okresného súdu z 3. októbra 2006 „*prerozdelený zákonnému sudcovi*“,

- 19. január 2007 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 16. marec 2007,

- 16. marec 2007 – uskutočnilo sa pojednávanie a pre účely ďalšieho dokazovania bolo odročené na 4. máj 2007, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na 1. jún 2007 a následne na 28. august 2007,

- 28. august 2007 – okresný súd pojednávanie odročil na 31. august 2007 pre účely vyhlásenia rozsudku, ktoré sa uskutočnilo,

- 26. október 2007 a 2. november 2007 – okresnému súdu boli doručené odvolania proti rozsudku okresného súdu z 31. augusta 2007,

- 15. august 2008 – okresný súd predmetný spis spolu s podanými odvolaniami predložil na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý predložený spis okresnému súdu vrátil bez rozhodnutia z dôvodu nesprávneho vymáhania súdneho poplatku za odvolanie (vrátené 25. augusta 2008),

- 24. október 2008 – po úhrade súdneho poplatku bol súdny spis okresného súdu opätovne predložený krajskému súdu,

- 23. marec 2010 – krajský súd uznesením odvolacie konanie prerušil do skončenia konania o dedičstve po nebohej navrhovateľke v 1. rade ([REDACTED]),

- 31. marec 2015 – po predložení právoplatného osvedčenia o dedičstve po nebohej navrhovateľke v 1. rade ([REDACTED]) krajský súd uznesením zrušil napadnutý rozsudok z 31. augusta 2007 a okresnému súdu 16. júna 2015 vrátil vec na ďalšie konanie

- 18. január 2016 – okresný súd prípisom vyžiadal od Okresného súdu Pezinok dedičské spisy po zomrelej účastníčke [REDACTED],

- 9. február 2016 – Okresný súd Pezinok zapožičal okresnému súdu príslušné dedičské spisy,

- 9. december 2016 – súdny spis bol pridelený na prejednanie a rozhodnutie novej zákonnej sudkyne.

7. K vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti doručenému ústavnému súdu 30. januára 2017 sťažovateľka stanovisko nezaujala, iba konštatovala, že k vyjadreniu okresného súdu a zákonnej sudkyne „*nepovažuje za potrebné nad rámec podanej sťažnosti zaujať osobitné stanovisko*“.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a súčasne sa domáha aj vyslovenia porušenia jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Pokiaľ ústavný súd v ďalšom texte poukazuje na Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“), ide o znenie platné do 1. júla 2016.

14. Povinnosť súdu vyplývajúca z § 6 OSP súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

15. Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie, a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

17. Predmetom konania pred okresným súdom je návrh na určenie vlastníckeho práva vydržaním. Podľa názoru ústavného súdu preskúmané konanie nie je skutkovo ani právne zložitá, pričom existuje dostatočné množstvo stabilizovanej judikatúry všeobecných súdov, ktorá obsahuje aj jednoznačnú metodiku postupu a prerokovania uvedených majetkových

sporov, takže pri efektívnejšom a sústredenejšom postupe mohol okresný súd v napadnutom konaní postupovať plynulejšie. Na zložitost' veci nepoukázal ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti.

18. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky súdneho konania v procesnom postavení odporkyne. Ústavný súd konštatuje, že nezistil také skutočnosti, ktoré by v súvislosti s priet'ahmi bolo potrebné pripísať na ťarchu sťažovateľky.

19. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd zistil, že okresný súd bol v období od 31. marca 2004 do 19. januára 2007 bez relevantného dôvodu úplne nečinný 2 roky a 8 mesiacov.

20. Okrem nečinnosti nebol postup okresného súdu v napadnutom konaní ani dostatočne efektívny. Okresný súd po podaní odvolania proti rozsudku okresného súdu z 31. augusta 2007 predložil súdny spis krajskému súdu 15. augusta 2008, pričom krajský súd bez rozhodnutia ho vrátil okresnému súdu z dôvodu nesprávneho vymáhania súdneho poplatku za odvolanie a po odstránení uvedeného nedostatku bol súdny spis krajskému súdu opätovne predložený 24. októbra 2008.

21. Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním efektivity napadnutého konania upriamuje pozornosť na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a to v prípade, ak nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na všeobecný súd, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07, I. ÚS 7/2011).

22. Neefektívny postup vytkol okresnému súdu aj krajský súd v uznesení sp. zn. 14 Co 506/2008 z 31. marca 2015, ktorým zrušil meritórny rozsudok okresného súdu z 31. augusta 2007 a v odôvodnení okrem iného uviedol:

„Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa ďalej zamietol návrh pôvodnej navrhovateľky 2/ pre nedostatok jej aktívnej legitímácie, ktorú odvodzovala od právneho nástupníctva na základe dedenia po neb. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], keď podľa zistenia súdu prvého stupňa pôvodná navrhovateľka 2/ nie jej jedinou dedičkou po nebohom. Bez ďalšieho zdôvodnenia (ktoré v odôvodnení napadnutého rozsudku úplne absentuje) však nie je zrejmé, prečo z uvedenej skutočnosti, že pôvodná navrhovateľka 2/ nie je jedinou dedičkou po neb. [REDAKOVANÉ], súd prvého stupňa vyvodil nedostatok jej aktívnej legitímácie, a to najmä vo vzťahu k predmetu konania, ktorým bolo určenie vlastnícke práva vydržaním (pôvodná navrhovateľka 2/ aj v podanom odvolaní uviedla, že pozemok vydržala, lebo ho od smrti otca v roku 1986 doteraz užíva); splnením podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním sa vôbec nezaoberal.

Na uvedenom základe odvolací súd pre nedostatok riadneho, dostatočného a presvedčivého odôvodnenia napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle § 221 ods. 1 písm. f), ods. 2 O. s. p. zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.“

23. Ústavný súd pri vyhodnocovaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní okrem už uvedeného prihliadol aj na to, že z ústavnoprávneho hľadiska nemožno akceptovať, aby konanie pred všeobecným súdom nebolo ani po viac ako 15 rokoch od jeho začatia právoplatne skončené (napr. IV. ÚS 327/2013, IV. ÚS 67/2014). Na uvedenom konštatovaní nič nemení ani skutočnosť, že obdobie od 24. októbra 2008 (súdny spis bol predložený na rozhodnutie o odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 31. augusta 2007) do 16. júna 2015 (súdny spis bol po zrušení prvostupňového rozsudku vrátený okresnému súdu na ďalšie konanie) nemožno z hľadiska priesťahov v konaní hodnotiť vo vzťahu k okresnému súdu. Konanie na okresnom súde aj po odrátaní uvedenej doby však v súčasnosti trvá už viac ako 8 rokov, čo z ústavnoprávneho hľadiska, ako už bolo uvedené, nemožno akceptovať.

24. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 33/2002 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

25. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

26. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa s'ťažovateľka nachádza.

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

28. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľka domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

29. Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, keď poukázal najmä na právnu neistotu v súvislosti s doterajšou dĺžkou napadnutého konania.

30. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

31. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 14 C 33/2002, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, a taktiež skutočnosť, že posudzované konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, považoval ústavný súd priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

32. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom spoločnosťou Benkóczki, Baláž – advokáti, s. r. o. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

33. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2015, ktorá bola 858 €.

34. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky

Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2016 predstavuje spolu s režijným paušalom (2 x 8,58 €) sumu 303,16 €. Právny zástupca sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (na základe predloženej fotokópie osvedčenia o registrácii pre DPH)], uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 363,79 €.

35. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

36. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. apríla 2017